

Kort veiledning om modellen og beregninger

KORT VEILEDNING – DEMOGRAFIMODELL

Hvordan demografi forventes å påvirke kommunens utgifter

Modell fra KS – demografianslag for den enkelte kommune

Modellen bruker tilnærmet samme metodikk som ligger til grunn for landsanslaget for demografikostnader fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), men da brutt ned på den enkelte kommune. Hver kommune får dermed et beregnet anslag for hva befolkningsframskrivninger vil kunne komme til å bety for kommunens **brutto** utgiftsbehov til sentrale velferdstjenester som grunnskole, barnehage og pleie og omsorgstjenester. I beregningene benyttes landsgjennomsnittets utgifter per innbygger og 2024-kroner. For nærmere omtale av TBUs tilnærming og metode vises det til utvalgets rapport fra juni 2024:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rapport-fra-det-tekniske-beregningsutvalg-for-kommunal-og-fylkeskommunal-okonomi/id3047198/>

Regnearkmodellen viser hvordan kommunens brutto utgiftsbehov innenfor sentrale velferdstjenester påvirkes av befolkningsendringer, gitt landsgjennomsnittets utgifter per innbygger. Endringer i **brutto** utgiftsbehov som fremkommer i modellen vil dermed måtte finansieres av både frie inntekter, øremerkede tilskudd og brukerbetalingen etc.

Modellen er primært laget for å vise forventede utviklingstrekk for brutto utgiftsbehov framover. Ved bruk av modellen må man være varsom med å legge for stor vekt på utviklingen i det enkelte år, da framskrivninger for enkeltår i tillegg til å være usikre også er svært følsomme for avvik mellom befolkningsframskrivingene og faktisk befolkningsutvikling.

Modellen gir ikke noe anslag for hvordan kommunens frie inntekter vil utvikle seg. For å lage denne type anslag kan prognosemodellen benyttes. I prognosemodellen kan dette gjøres ved å legge inn befolkningstall for kommunen og landet per 1.7 framover i tid. I tillegg kan det legges inn realvekst tilsvarende hvor mye av demografiutgiftene som forventes finansiert av frie inntekter for landet.

Om metoden

Befolkningsendringer påvirker kommunenes samlede utgiftsbehov til velferdstjenester som grunnskole, barnehage og pleie og omsorg. TBU beregner hvordan kommunesektorens utgifter påvirkes av den demografiske utviklingen på nasjonalt nivå. Beregningene tar utgangspunkt i SSBs middelalternativ (MMMM) for fruktbarhet, levealder og netto innvandring.

Beregningene baseres videre på analyser av hvordan kommunesektorens utgifter faktisk fordeler seg på individrettede velferdstjenester til de ulike aldersgruppene. De bygger altså ikke på noen sentralt fastsatt norm for tjenestetilbudet. Det legges et videre til grunn **konstante gjennomsnittskostnader, uendret standard, uendret produktivitet og uendret dekningsgrad**. Høyere dekningsgrad eller høyere standard vil isolert sett trekke i retning av økte utgifter, mens økt produktivitet vil trekke i retning av reduserte utgifter.